

Programområde for design og duodji/duodje/duedtie - Læreplan i felles programfag Vg2

Fastsatt som forskrift av Sametinget 13.06.2007 med hjemmel i lov av 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 6-4 andre ledd.

Gjelder fra 01.08.2007

Gjelder til 31.07.2018

Utdanningsdirektoratet

Formål

Duodji/duodje/duedtie er samisk tradisjonelt håndverk og håndverksprodukter som omfatter tilvirking av redskaper, brukskunst (atnuduodji), kunsthåndverk (dáidaduodji) i håndverksbedrifter og småindustri. Duodji/duodje/duedtie har sentral plass i samisk kultur og samfunnsliv, og er et identitetsskapende fag.

Programfagene skal videreføre og utvikle duodji som samisk kultur, fag og næring. Opplæringen skal bidra til forståelse av duodji/duodje/duedtie og dets funksjon og rolle i samisk kultur- og samfunnsliv. Programfagene skal ivareta samfunnets behov for kvalifiserte fagarbeidere i duodji/duodje/duedtie. Programfagene skal også legge grunnlag for verdiskapning gjennom utvikling av nye produkter og produksjonsmetoder, samt kombinasjon av duodji/duodje/duedtie med annen næringsvirksomhet.

Opplæringen skal bidra til utvikling av faglig kompetanse og håndverksferdigheter innen programfaget duodji/duodje/duedtie. Opplæringen skal bidra til å utvikle forståelse for duodji/duodje/duedtie som samlebegrep for alt samisk håndverk og håndverksprodukter. Videre skal opplæringen bidra til kunnskap om sammenheng mellom duodji/duodje/duedtie og material- og redskapslære, samt forhold mellom marked og produksjon. Opplæringen skal også bidra til kompetanse om tradisjonelle og nye materialer og teknikker innen fagområdet, og ferdigheter i bruk av verktøy og maskiner. Opplæringen skal videre bidra til å utvikle evne til selvstendig og planmessig arbeid, kritisk refleksjon og forståelse for etiske og estetiske problemstillinger.

I opplæringen skal det legges vekt på praktisk arbeid ved framstilling av produkter. Opplæringen skal vektlegge bruk av samisk fagterminologi, og derved bidra til å beskrive og forstå duodji/duodje/duedtie i et nåtidig og historisk perspektiv.

Struktur

Programområde for design og duodji består av tre programfag. Programfagene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over programfagene:

Årstrinn	Programfag
Vg2	Kulturforståelse Duodji/duodje/duedtie Design og næring

Beskrivelse av programfagene

Kulturforståelse

Programfaget omfatter håndverk og kunsthåndverk blant samer og andre urfolk. Det omhandler betydning av duodji/duodje/duedtie i samiske samfunn og for samiske språk, kultur og samfunnsliv.

Duodji/duodje/duedtie

Programfaget omhandler utvikling av håndverksferdigheter og materiallære. Det innebærer valg av form, materiell og metoder i framstilling av ulike produkter. Bruk, stell og vedlikehold av verktøy og maskinelt utstyr inngår i programfaget. Programfaget omfatter bruk av ulike teknikker. Kvalitetsvurdering samt helse, miljø og sikkerhet inngår. Programfaget innbefatter tradisjonsforståelse og bruk av fagterminologi.

Design og næring

Programfaget omfatter prosessen fra ideer til nye produkter og produksjonsmetoder. Programfaget omhandler enkel markedsanalyse og markedsføring. Budsjett- og regnskapsarbeid inngår i programfaget.

Timetall

Timetall er oppgitt i 60-minutters enheter:

Vg2

Kulturforståelse 70 årstimer

Duodji/duodje/duedtie 267 årstimer

Design og næring 140 årstimer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling og er en del av fagkompetansen. I design og duodji/duodje/duedtie forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig i design og duodji/duodje/duedtie innebærer å presentere duodji/duodje/duedtie og dets tradisjoner, forstå og bruke fagspråk og uttrykke seg visuelt og verbalt om arbeidsprosesser, produkter og tjenester. Dette innebærer å kommunisere med andre og dokumentere eget arbeid, samt å bruke internasjonale og samiske tegn og symboler og alfanumeriske tegnsett.

Å kunne lese i design og duodji/duodje/duedtie innebærer å forstå og bruke faglitteratur, visuelle framstillinger, samt tegn og symboler i urfolks håndverk og kulturuttrykk.

Å kunne regne i design og duodji/duodje/duedtie innebærer å bruke internasjonale og samiske målesystemer, samt beregne materialforbruk og pris. Det innebærer videre å beregne konstruksjon, tilpasse og analysere ulike duodji-/duodje-/duedtie-produkter.

Å kunne bruke digitale verktøy i design og duodji/duodje/duedtie innebærer å visualisere ideer, lage tegninger og beregne materialer. Det innebærer videre å bruke digitalt styrte maskiner til produksjon og til informasjon.

Kompetansemål

Kulturforståelse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- sammenlikne samers og andre urfolks håndverk, brukskunst og kunsthåndverk

- gjøre rede for duodji/duodje/duedtie og dens symboler i forholdet til samisk språk, kultur og samfunnsliv og bruke dette i eget arbeid
- gjøre rede for funksjon og rolle som duodji/duodje/duedtie har i samiske samfunn i et nåtidig og historisk perspektiv
- beskrive og identifisere hovedtrekk i tradisjonell duodji/duodje/duedtie for ulike regioner

Duodji/duodje/duedtie

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- gjøre rede for og bruke tradisjonelle materialer, redskaper, arbeidsmetoder og teknikker i duodji/duodje/duedtie
- velge og hente ut materialer i tråd med samisk tradisjon, forskningsbasert viten og ta hensyn til natur og miljø
- beskrive, behandle og ta vare på ulike materialer for bruk i duodji/duodje/duedtie
- bruke og vedlikeholde utstyr, verktøy og maskiner for bruk i duodji/duodje/duedtie
- anvende tradisjonelle samiske målemetoder samt internasjonale måleenheter og standarder
- utarbeide skisser, mønstre og arbeidstegninger til ulike typer duodji-/duodje-/duedtie-produkter ut fra brukers ønsker og tilgjengelig materiell
- begrunne valg av form, farge, materialer, metoder, verktøy, maskiner og redskap for egne duodji-/duodje-/duedtie-produkter
- duddjot/duodjuhit/vitnesjidh etter tradisjonelle former, skisser og arbeidstegninger og i tråd med normer, kvalitetskriterier og gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- forklare og bruke fagterminologi ut fra regionale tradisjoner

Design og næring

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke tradisjonelle former og symboler i duodji/duodje/duedtie som utgangspunkt for nyskaping
- begrunne, konkretisere og utvikle ideer i tråd med brukers behov, kulturelle, etiske og estetiske normer og gjeldende lover og forskrifter
- skape samisk design ved bruk av farger, formelementer og symboler
- lage og bruke arbeidstegninger og annen visuell informasjon i produktutvikling
- sette opp kostnads- og priskalkyler for aktuelle produkter
- sette opp enkelt budsjett og regnskap
- beskrive ulike markeder for duodji/duodje/duedtie
- gjennomføre markedsundersøkelser og markedsføre egne produkter og tjenester

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Programfag	Ordning
Kulturforståelse	Eleven skal ha standpunkt karakter i hvert av programfagene
Duodji/duodje/duedtie	
Design og næring	

Eksamen for elever

Programfag	Ordning
Kulturforståelse	Eleven skal opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår.
Duodji/duodje/duedtie	
Design og næring	Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Programfag	Ordning
Kulturforståelse	Privatisten skal opp til en skriftlig eksamen i hvert av programfagene. I tillegg skal privatisten opp til en tverrfaglig praktisk eksamen hvor de felles programfagene inngår.
Duodji/duodje/duedtie	
Design og næring	Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskriften til opplæringsloven.